

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U002417

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 19-06-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Леонтєва Олена Валеріївна

2. Olena Leontieva

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 02-07-2025

Спеціальність за освітою: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 9256

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.17.65, 18.17.91, 18.09.33, 18.09.09

Тема дисертації:

1. Сучасне українське мистецтво в проектах Венеційської бієнале: міжкультурний діалог та глобальні впливи
2. Contemporary Ukrainian art in the projects of the Venice Biennale: intercultural dialogue and global influences

Реферат:

1. У дисертації представлено результати дослідження художніх, концептуальних та інституційних аспектів презентації сучасного українського мистецтва на Венеційській бієнале впродовж 2001–2024 років. Аналіз участі України в цій престижній міжнародній виставковій події дозволяє простежити еволюцію національного мистецтва в контексті глобальних тенденцій та внутрішньодержавних соціокультурних трансформацій. Історіографічний аналіз засвідчив, що феномен Венеційської бієнале широко представлений у закордонній науковій літературі, де бієнале розглядається як майданчик для генерації нових тем, апробації актуальних мистецьких практик і механізм міжкультурної взаємодії. Узагальнення іноземних публікацій дало змогу виокремити п'ять провідних підходів до вивчення бієнале – історичний, управлінський, культурологічний, мистецтвознавчий та соціологічний. Аналіз вітчизняних публікацій виявив недостатню розробленість проблематики презентації сучасного українського мистецтва на Венеційській бієнале, зокрема в аспектах національної репрезентації та інтеграції у глобальний мистецький контекст. Джерельна база дослідження охоплює дві групи джерел – первинні (твори мистецтва, виставкові каталоги, офіційні

документи інституцій, архівні матеріали, інтерв'ю з учасниками та ін.) та вторинні (наукові розвідки, аналітичні огляди, монографії, критичні статті та ін.). Проаналізовано понятійно-категоріальний апарат дослідження, конкретизовано терміни, специфічні для Венеційської бієнале. Кураторські стратегії Міжнародної виставки мистецтва Венеційської бієнале розглянуто як індикатор глобальних культурних процесів і трансформацій міжнародного мистецького середовища. Визначено вплив на кураторські підходи таких тенденцій, як деколонізація, децентралізація, розширення географії художньої репрезентації, фемінізація мистецьких інституцій, переосмислення взаємодії людини з довкіллям і технологіями. Виявлено, що бієнале відіграє роль активного агента міжкультурної комунікації, стимулюючи появу нових моделей взаємодії між локальними та глобальними мистецькими контекстами. Аналіз участі українських художників у Міжнародних виставках мистецтва Венеційської бієнале засвідчив поступове визнання їхнього внеску в актуальний художній дискурс. У межах дослідження охарактеризовано участь українських митців у Венеційській бієнале у форматах українського павільйону, павільйонів інших країн та супутніх подій офіційної паралельної програми бієнале. Сучасне мистецтво, представлене в українському павільйоні, демонструє складний баланс між глобальними тенденціями (деколонізація, децентралізація, фемінізація тощо) та їхнім осмисленням у локальних художніх практиках. Упродовж 2001–2024 років куратори та художники послідовно використовували цей виставковий майданчик для артикулювання тем ідентичності, історичної пам'яті, колективного досвіду й соціальних змін. Простежено динаміку кураторсько-мистецьких стратегій українського павільйону та їхнє оновлення відповідно до викликів часу і прагнення говорити з міжнародною аудиторією мовою актуальних сенсів. До 2005 року основна увага приділялася візуалізації національного контексту через символи та історичні альянси, пізніше фокус змістився на гострі соціокультурні й політичні теми, після 2014 року мистецькі проекти зосереджуються на темах ідентичності, пам'яті, травматичного досвіду та національного спротиву. Запропоновано авторську періодизацію інституційного становлення українського павільйону: етап організаційного пошуку (2001–2005), стадія консолідації зусиль державних і недержавних інституцій та початку впровадження конкурсних процедур (2007–2015), період формалізованої процедури відбору (2017–2024). Залучення українських митців до павільйонів інших держав доводить, що українське мистецтво отримує поступове визнання у світі, сприяє його виходу за межі локальності та утвердженню як суб'єкта глобального артдискурсу. Акцентовано на основних мистецьких формах, а також тематиці творів. Участь у супутніх подіях офіційної паралельної програми Венеційської бієнале стала чинником посилення присутності українського мистецтва на міжнародній арені. Такі проекти сприяли міжкультурному діалогу, а серія виставок «Future Generation Art Prize @ Venice» створила можливості для інтеграції молодих українських художників у міжнародний артдискурс. Супутні події 2022 та 2024 років засвідчили потенціал мистецтва як інструмента для консолідації міжнародної підтримки у відповідь на війну та гуманітарні виклики, що постали перед Україною. Показано, що паралельна програма виступає інструментом для формування позитивного культурного іміджу України.

2. The dissertation highlights the research results of the artistic, conceptual, and institutional aspects of the contemporary Ukrainian art presentation at the Venice Biennale in the period 2001–2024. An analysis of Ukraine's participation in this prestigious international exhibition allows us to trace the evolution of national art within the context of global trends and internal sociocultural transformations. A historiographical analysis has revealed that the phenomenon of the Venice Biennale is widely represented in the international academic literature, which considers the Biennale as a platform for generating new themes, testing contemporary artistic practices, facilitating intercultural interaction. A synthesis of the foreign publications allows us to distinguish five main approaches to studying the Biennale: historical, managerial, cultural, art-historical, and sociological. The examination of domestic publications revealed insufficient development in the academic discourse of issues related to the presentation of Ukrainian art at the Venice Biennale, particularly regarding national representation and integration into the global artistic context. The research source base includes two groups: primary sources (artworks, exhibition catalogues, institutional official documents, archival materials, interviews with participants, etc.) and secondary sources (academic studies, analytical reviews, monographs, critical articles, etc.). The thesis examines the conceptual and terminological framework and clarifies terms specific to the Venice Biennale. The

curatorial strategies of the International Art Exhibition of the Venice Biennale are considered as an indicator of global cultural processes and transformations within the international art scene. The thesis traces the impact of contemporary global trends – such as decolonisation, decentralisation, the geographic expansion of artistic representation, the feminisation of art institutions, and the rethinking of human interaction with the environment and technologies – on curatorial approaches. It has been revealed that the Biennale acts as an active agent of intercultural communication, stimulating new interaction models between local and global artistic contexts. The analysis of the Ukrainian artists' participation in the International Art Exhibitions of the Venice Biennale demonstrates the gradual recognition of their contribution to the current artistic discourse. The research characterises the Ukrainian artists' participation in the Venice Biennale through the formats of the Ukrainian pavilion, the pavilions of other countries, and official collateral events of the Venice Biennale. Contemporary art presented in the Ukrainian pavilion demonstrates a complex balance between global trends (decolonisation, decentralisation, feminisation, etc.) and their interpretation in local artistic practices. Between 2001 and 2024, the curators and artists used this platform to articulate themes of identity, historical memory, collective experience, and social change. The dynamics of the Ukrainian pavilion's curatorial and artistic strategies are traced by highlighting their evolution in response to contemporary challenges and the aspiration to communicate with the international audience in the language of relevant meanings. Their main focus was on visualising the national context through symbols and historical allusions by 2005. Then, they turned their attention to acute sociocultural and political themes. Since the onset of Russian aggression in 2014, artistic projects have focused on themes of identity, memory, traumatic experience, and national resistance. The author proposes a periodisation of the institutional development of the Ukrainian pavilion: the stage of organisational search (2001–2005); the phase of consolidating efforts by state and non-state institutions and the introduction of competitive procedures (2007–2015), and the period of formalised selection processes (2017–2024). The involvement of Ukrainian artists in the pavilions of other countries demonstrates the growing international recognition of Ukrainian art, its gradual move beyond local boundaries, and its establishment as a subject within global art discourse. Particular attention is paid to the dominant artistic forms and to the themes of the presented works. Ukrainian artists' participation in the collateral events of the Venice Biennale has become an important factor in strengthening the international presence of Ukrainian art. Such exhibitions have fostered intercultural dialogue. The series of exhibitions «Future Generation Art Prize @ Venice» created opportunities for young Ukrainian artists to engage with the international art discourse. The collateral events of 2022 and 2024 demonstrated the potential of art to consolidate international support in response to the war and humanitarian challenges. The collateral programme serves as an effective instrument for forming Ukraine's cultural image.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Леонтьева О. В. Вихідці з етнічних українських земель на Венеційській біенале: Луїза Невельсон. Мистецтвознавчі записки. 2023. Вип. 44. С. 69–74. DOI: 10.32461/2226-2180.44.2023.293918
- Леонтьева О. В. Роль жінок-художниць у презентації сучасного українського мистецтва на Венеційській біенале: гендерний аналіз. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2024. No 2. С. 152–158. DOI: 10.32461/2226-3209.2.2024.308379

- Леонтьєва О. Національний павільйон України на 60-й Венеційській біенале: мистецтвознавчо-організаційні аспекти. *Fine Art and Culture Studies*. 2024. No 3. С. 192–199. DOI: 10.32782/facs-2024-3-26
- Леонтьєва О. В. Квір-мистецтво у фокусі 60-ї Венеційської біенале: переосмислення ідентичностей. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2024. Вип. 81, том 2. С. 49–54. DOI: 10.24919/2308-4863/81-2-6
- Леонтьєва О. В. Міжнародна тріенале графіки у Кракові як досвід міжкультурного діалогу. *Новітні дослідження культури і мистецтва: пошуки, проблеми, перспективи: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 18 трав. 2023 р. НАКККіМ. Київ, 2023. С. 274–276*
- Леонтьєва О. В. Національні павільйони Венеційської біенале як простір міжкультурного діалогу. *Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір: матеріали VII Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. та магістран., м. Київ, 02 лист. 2023 р. НАКККіМ. Київ, 2023. С. 145–146.*
- Леонтьєва О. В. Проблематика дослідження сучасного українського мистецтва в проектах Венеційської біенале. *Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф., м. Київ, 09 лист. 2023 р. НАКККіМ. Київ, 2023. С. 78–80.*
- Леонтьєва О. Методи дослідження сучасного українського мистецтва в проектах Венеційської біенале. «Платон мені друг, але істина дорожча»: теоретико-практичні та методологічні аспекти розвитку сучасних гуманітарних наук : матеріали II Міжнар. молод. конф., м. Чернівці, 01 бер. 2024 р. Чернівець. нац. ун-т. ім. Ю. Федьковича. Чернівці, 2024. С. 36–38.
- Леонтьєва О. В. Феміністичне мистецтво на Венеційській біенале-2024: у пошуках гендерного балансу. У пошуку нових сенсів полікультурного світу. *Повоєнний діалог культур : матеріали Міжнар. наук. конф., м. Київ, 16-17 трав. 2024 р. НАКККіМ. Київ, 2024. С. 534–537.*
- Леонтьєва О. В. Відеопроект «Цивільні. Вторгнення» на Венеційській біенале: меморіалізація війни у візуальному мистецтві. *Культура і мистецтво: сучасний науковий вимір : матеріали VIII Всеукр. наук. конф. молод. вч., асп. Та магістран., м. Київ, 07 лист. 2024 р. НАКККіМ. Київ, 2024. С. 463–465.*
- Леонтьєва О. В. Український мистецький проект у польському павільйоні на Венеційській біенале як досвід міжкультурного діалогу. *Феномен культури постглобалізму: повоєнні світи та культурна демократія : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 27 лист. 2024 р. Маріупольський університет. Київ, 2024. С. 107–112.*

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впровадження не планується

Зв'язок з науковими темами: 0125U001459

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рева Тетяна Сергіївна

2. Tatyana Reva

Кваліфікація: к. політ. н., доцент, 23.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214142

Місцезнаходження: вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Виткалов Сергій Володимирович

2. Sergiy Vytkalov

Кваліфікація: д. культ., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5345-1364

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Рівненський державний гуманітарний університет

Код за ЄДРПОУ: 25736989

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Рівне, Рівненський р-н., 33028, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Оборська Світлана Валентинівна

2. Svitlana V. Oborska

Кваліфікація: к. мист., професор, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, буд. 36, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Михальчук Вадим Володимирович
2. Vadym V. Mikhalchuk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214142**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бойко Вячеслав Іванович
2. Boiko Viacheslav I.

Кваліфікація: к. філос. н., доц., 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02214142**Місцезнаходження:** вул. Лаврська 9, корп.15, Київ, 01015, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство культури України**Ідентифікатор ROR:****VIII. Заключні відомості****Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Копієвська Ольга Рафаїлівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Копієвська Ольга Рафаїлівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Терещенко А. С.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна